

Jaarcongres Langzs;

Slachtoffers en advocaten: hoe veilig zijn zij?

Het jaarlijks congres van LANGZS vond donderdag 28 november jl. plaats in het Muntgebouw te Utrecht. Het thema dit jaar: 'Slachtoffers en advocaten: hoe veilig zijn zij?'. Tijdens het congres kwam onder meer aan bod dat slachtoffers zich niet veilig voelen en om bescherming vragen. Nemen politie en Openbaar Ministerie maatregelen om hen te beschermen en welke maatregelen zijn dat dan? Het programma bestond uit een negental plenaire bijdragen van verschillende sprekers en een workshopronde waarin gekozen kon worden tussen twee verschillende workshops. LetselschadeNEWS maakte een selectie, zodat als u er niet bij bent geweest, u toch een indruk krijgt en mogelijk de volgende keer wel van de partij bent.

Door Simone van Schaik

Opening congres

Mr. Richard Korver opende het jaarlijks congres van LANGZS en maakte daarbij duidelijk waarom dit congres zo belangrijk is voor slachtoffers, advocaten en hulpverleners. Slachtoffers die worden bedreigd trekken aan de bel maar worden niet gehoord. Helaas ondervindt onder andere Humeyra hiervan op 18 december 2018 de gevolgen: zij wordt doodgeschoten door haar stalker. Advocaat Derk Wiersum overlijdt dan op 18 september jl. en curator Philippe Schol wordt later dit jaar eveneens neergeschoten. Beiden ontvingen daarvoor bedreigingen om rechtszaken waarbij zij een partij waren in het proces. Het congres had

tot doel verschillende gezichtspunten voor het probleem van veiligheid uit te diepen en handvatten te bieden, maar ook ideeën te ontwikkelen voor het omgaan met dreiging en het bieden van hulpverlening.

Mr. Geert Jansen

Na Paul Vugts, misdaadjournalist voor het Parool en ervaringsdeskundige van dreiging, neemt senior rechter en voorzitter van de meervoudige strafkamer van de Rechtbank Amsterdam, mr. Geert Jansen, het woord over de balans tussen de rechten van het slachtoffer en die van de verdachte. De heer Jansen geeft de aanwezigen een blik in de keuken van de strafrechter. Volgens de heer Jansen blijkt het lastig

Richard Korver

te zijn om als rechter de balans tussen de rechten van het slachtoffer en die van de verdachte te bewaken.

Ook onder de rechterlijke macht is sprake van onzekerheid over de bewegingsvrijheid van rechters voordat de zitting begint en dus ook de openbaarheid. Hij wijst echter op de noodzaak dat togadragers elkaar moeten kunnen vertrouwen. In dat verband is het van belang dat alle deelnemers aan het strafproces bereid zijn om met elkaar te communiceren en hun wensen en verwachtingen kenbaar te maken. Voor de slachtofferadvocaat geldt, maak gebruik van de bewegingsruimte van de rechter. Benader de rechter actief en laat op voorhand weten welke rol de cliënt/het slachtoffer wil spelen. Zorg dus dat je als advocaat weet wie de voorzitter is en achterhaal of deze benaderbaar is. Leg dat contact, eventueel via de griffier en overleg op voorhand over de plek in de zittingszaal waar het slachtoffer wil zitten, of over de wens van het slachtoffer om anoniem te blijven en diens gegevens niet te laten vermelden.

De voorzitter heeft gemiddeld genomen zo'n drie weken voor de datum van de inhoudelijke behandeling de beschikking over de stukken. Vanaf dat moment start de voorzitter met het scannen van het dossier en dat is dan ook een goed moment om dat contact te leggen.

Erik Schrijen

Erik Schrijen is plaatsvervangend hoofd van het slachtofferbeleid van Justitie en Veiligheid. Hij benadrukt de essentiële rol van slachtofferadvocaten bij de bescherming van slachtofferrechten. Hij vergelijkt de emancipatie van slachtoffers van criminaliteit met de emancipatie van vrouwen en stelt dat deze ontwikkeling, gelijk als de emancipatie van

vrouwen, in fases verloopt. De eerste fase van de emancipatie is het laten horen van jezelf. De volgende fase houdt in dat wat er bereikt wordt, de ontwikkeling van rechten van slachtoffers, neergelegd wordt in normen. In de derde fase moeten die normen geëffectueerd worden in de praktijk. Het debat over rechten van slachtoffers moet verder gevoerd worden in de rechtszaal. Hoewel het strafproces soms nog niet klaar lijkt te zijn voor alle slachtofferrechten, staan ze wel in de wet. Volgens de heer Schrijen verkeren we momenteel in de tweede fase, kijkend bijvoorbeeld naar de ontwikkeling van het spreekrecht. Bezien we echter het privacy aspect, dan verkeren we nog maar in de eerste fase. Uit onderzoek van het WODC in 2015 volgt, dat slachtoffers geen idee hebben van wat er met hun persoonsgegevens gebeurt en hoe de verhouding is tot het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer. In het strafproces komt de privacy geregeld onder druk te staan door de verwerking van persoonsgegevens. Het is dan ook noodzakelijk dat we aandacht blijven vragen voor de privacy van slachtoffers. Het is voor wat betreft de privacy nodig om de barricades op te gaan, net als destijds voor de rechten van vrouwen!

Advertentie

DCTM
DE CONINCK TRAFFIC MANAGEMENT

DCTM is specialist op het gebied van trauma- en fobiebegeleiding

- DCTM werkt landelijk
- Begeleidingen in alle categorieën
- Ervaren, resultaatgericht
- Integratief (EMDR) therapeuten
- NLP-coaching
- Teamtrainingen met MindSonar

DCTM.NL

Iva Bicanic

Jos de Keijser

Na Rick Koopman en Americo Alvares, beiden werkzaam bij de dienst BB & V (Beveiliging, Bewaking en Vervoer) van de parketpolitie te Amsterdam, die spreken over veiligheid en beveiliging binnen het arrondissement Amsterdam, is het de beurt aan professor dr. Jos de Keijser, bijzonder hoogleraar psychologie aan de Rijksuniversiteit Groningen, klinisch psycholoog en psychotherapeut bij GGZ Friesland. De titel van zijn bijdrage was: 'Gevoelens van (on) veiligheid en de relatie tussen advocaat en cliënt'. De insteek van deze lezing was: Wat is angst en hoe ga je als professional hiermee om; Hoe draag je (on)veiligheid over op de cliënt en vice versa. Bij gevoelens van onveiligheid moeten de irrationele angsten onderscheiden worden van de reële angsten. Bij angstgevoelens spelen de 3 'breinen' een rol: Het limbisch systeem (lichamelijk scannen op gevaar: 'help ik zie een tijger en dus is er gevaar'), de neo cortex (reageren, logisch denken: 'geeft niet want de tijger zit in een kooi') en de hersenstam (fight, flight, freeze: 'in dit geval is er geen probleem'). Soms blijft het limbische systeem onnodig lang angstsignalen uitzenden hetgeen het gedrag belemmert. Bijvoorbeeld als iemand jaren geleden verkracht is

in een blauwe auto. Deze persoon kan angstig blijven voor blauwe auto's en/of een schrikreactie daarop hebben. Veiligheid is het doel wat we allemaal voor ogen hebben. De reactie op een onveilige situatie wordt voornamelijk bepaald door de wijze waarop iemand gehecht is in zijn/haar kindertijd. Daarbij stond hij stil bij wat er gebeurt tussen een advocaat en cliënt in geval van bedreiging? En wat als een bedreiging, aanslag of moord heeft plaatsgevonden? Tot slot hoe kan angst verdragen worden? Door tegen denken (het is een life event, een vervelend gevoel waar we van af willen). Dit proces kan versneld worden door afleiding (mediatie, ademhaling, mindfulness), door cognitieve therapie (negatieve en positieve gedachten), door activatie (iets zinvols doen) en door medicatie of alcohol, maar dat laatste is uiteraard geen aanrader.

Wineke Smid en Michel de Jong

Wineke, psycholoog en als onderzoeker werkzaam bij de Van der Hoeven Kliniek (De Forensische Zorgspecialisten) gaf een plenaire bijdrage over seksueel grensoverschrijdend gedrag en welke factoren recidive kunnen voorspellen in zedenzaken ofwel het gebruik van een risico taxatie instrument. Ook Michel de Jong verzorgde een plenaire bijdrage over nut en noodzaak van security-zelfredzaamheid.

Iva Bicanic

Belangrijk was verder de voordracht van Iva Bicanic. Zij is hoofd van het Landelijk Psychotraumacentrum UMC Utrecht en van het Centrum Seksueel Geweld en sprak over de emotionele veiligheid van zedenslachtoffers. Zij gaf aan dat het ideale scenario van een zitting voor een slachtoffer van een zedendelict is dat de veroordeling onderdeel wordt van het verwerkingsproces en dat het slachtoffer publieke erkenning ontvangt voor de schade en het vervolgens de hulp krijgt

die nodig wordt geacht. Door een juiste bejegening zal een slachtoffer bij een 'slechte' uitkomst van de rechtszaak daar toch een goed gevoel aan overhouden. Dit wordt dit niet altijd onderkend. Slachtoffers verliezen de regie tijdens een zitting, hun geloofwaardigheid komt in het geding en onverwerkte traumatische herinneringen komen tijdens de zitting omhoog. Slachtoffers kunnen in dit proces worden begeleid door een professionele hulpverlener, maar ook advocaten kunnen hier wat aan doen, zo stelde zij. Zo is aan hen de taak om slachtoffers zo duidelijk mogelijk uit te leggen wat hen te wachten staat en het slachtoffer te verwijzen naar de juiste hulpverlening voor het verwerken van de gebeurtenissen.

Workshops

De workshops die bezocht konden worden behandelden ondermeer de ontwikkelingen omtrent de vordering van de benadeelde partij van het afgelopen jaar aan de hand van jurisprudentie. Een tweede workshop 'Fear management' handelde over de-escalatie en zelfverdediging, ontleend aan de leer van coach Tony Blauer.

Slotwoord

Mr. Korver sloot de dag af door uit te leggen wat Stichting LANGZS het afgelopen jaar heeft gedaan en wat de toekomstplannen zijn. Hij bracht de specialisatieopleiding die in 2015 is opgericht, in samenwerking met het Willem Pompe Instituut en de Erasmus Universiteit, onder de aandacht. Deze opleiding biedt slachtofferadvocaten een verdieping op het vlak van rechtsbijstand aan slachtoffers van ernstige- gewelds en zedenmisdrijven. In 2020 zal de opleiding weer van start gaan. Tot slot roept mr. Korver de aanwezigen op om vooral voorbeelden in te sturen voor het nieuw samen te stellen zwartboek, opdat we blijven werken aan verbetering. ♦